

מאוצרות הפרשה

לזכות למעלות רחניות, הקב"ה אומר לו: אדרבה ואדרבה, תבכה עוד ועוד, כי ככל שתבכה יותר תשיג יותר! רחל בכתה על בניה שיצאו לגלות, ולכן אמר לה הקב"ה: "מנעי קולך מבכי ועיניך מדמעה כי יש שכר לפעלתך נאם ה' ושבו מארץ אויב". לעומת זאת, לאה בכתה כדי לזכות לבנות את כלל ישראל. במר ליבה זעקה היא: "איך ייתכן שאהיה נשואה לעשיו הרשע ולא אזכה ליטול חלק בייסודו של עם ישראל!?" ולכן אמר לה הקב"ה אדרבה ואדרבה, תבכי ותבכי. ככל שתבכי יותר, כך יהיה לך חלק גדול יותר בבניין כלל ישראל!

אומרים חז"ל במדרש (בראשית רבה ע, טו): "קשה היא התפילה שביטלה את הגזירה, ולא עוד אלא שקדמה לאחותה". בוא וראה את הכח העצום שהיה ללאה אימנו בתפילתה. החווה היה כתוב וחתום: רחל תינשא ליעקב, ולאה לעשיו. אך בזכות בכיותיה ותפילותיה זכתה לאה להחתן עם יעקב ולהביא לעולם שישה מתוך שנים עשר השבטים. ולא זו בלבד, אלא שלאה זכתה לשלושה כתרים: כתר כהונה משבט לוי, כתר מלכות משבט יהודה וכתר תורה מיששכר. וכל זאת באמצעות התפילות והדמעות, המהוות יסוד לבניין הרוחני של כלל ישראל. (הרה"ג ברוך רוזנבלום שליט"א, דורש טוב)

ויאמר אעבדך שבע שנים ברחל בתך הקטנה (כט, יח)

פרש רש"י: "ברחל בתך הקטנה – כל הסימנים הללו למה, לפי שידוע בו שהוא רמאי, אמר לו: אעבדך ברחל, ושמא תאמר רחל אחרת מן השוק, תלמוד לומר בתך, ושמא תאמר אחליף ללאה שמה ואקרא שמה רחל, ת"ל הקטנה ואעפ"כ לא הועיל לו שהרי רמהו". יעקב אבינו ידע שיש לו עסק עם רמאי, אבל לא נעים לומר לו: תסלח לי, אתה רמאי! לכן אמר לו: תשמע, יודע אני שבני עירך רמאים הם, לכן ברצוני לערוך עמך חוזה מדויק: "רחל בתך הקטנה". אומר לו לבן: אין בעייה, מצוין. טוב תתי אתה לך מתתי אתה לאיש אחר, שבה עמדי.

מדוע לבן לא מתוכח? הרי דרך העולם שכשארדם בא, לדוגמא, לקנות משהו, מתפתח משא ומתן בין המוכר לקונה: המוכר דורש אלף שקל, הקונה מציע חמש מאות, ובסופו של דבר מתפשרים על שמונה מאות. מדוע, אם כן, כשיעקב אמר ללבן שהוא מוכן לעבוד שבע שנים עבור רחל, לא התמקח איתו לבן שיעבוד עשר שנים או לכל הפחות שמונה? התשובה, אומר רבי זלמן סורוצקין, מי שמתכוון לקיים את החוזה – יש לו על מה להתוכח. אבל לבן הרמאי, לשם מה לו להתמקח על המחיר, בזמן שידע שבלאו הכי ההסכם ביניהם לא יקום, ובמקום שבע שנים יאלץ יעקב לעבוד אצלו ארבע עשרה שנה עבור רחל...

מספרים על שני רמאים שנכנסו לחנות למוצרי חשמל, ושאלו את המוכר כמה עולה מכשיר חשמלי מסוים. אמר המוכר: חמשת אלפים ₪. – לא, שלשת אלפים! – בשום אופן לא! – נו באמת!... – טוב, שיהיה ארבעת אלפים וחמש מאות. – לא, ארבעת אלפים ומאתים... בינתים שואל אחד הרמאים את השני: תגיד לי, לשם מה אתה מתוכח איתו, הרי ממילא איננו מתכוונים לשלם? "כן", ענה לו, "אבל כואב לי הלב שיפסיד כל כך הרבה"... לבן בין כה וכה לא התכוון לקיים את חלקו בהסכם עם יעקב, לכן לא היה אכפת לו מה יסכמו ביניהם... אלא שאפילו ביכללי הנימוס של הרמאים מן השורה לא התחשב לבן, ולכן לא התוכח על המחיר כלל.

אבל נוסח תשובתו של לבן – "טוב תתי אותה לך מתתי אתה לאיש אחר" לכאורה אינו מובן. איזו מן תשובה היא זו, תענה כן או לא! ובארו המפרשים, שבאותו זמן לבן כבר תכנן לתת לו את לאה ולא את רחל, לכן ענה תשובה מעורפלת כזו: "טוב תתי אותה לך וכו'", ואחר כך כבר יראה מה לעשות עם הדברים שאמר... (ומתוך האור)

ועיני לאה רכות ורחל היתה יפת תאר ויפת מראה (כט, יז)
שמעתי מידידי הגה"צ רבי חזקיהו משקובסקי שליט"א דבר נפלא, הרי מכל הבחינות היה נראה שרחל יותר מוצלחת ויהיה לה יותר טוב מאשר ללאה, אבל לעומת זאת לבסוף לרחל נולד רק שתי שבטים וללאה שש שבטים, ומה הפשט בזה.

והתשובה היא, שדוקא בגלל זה, שלאה בגלל שעיניה רכות וכולם היו אומרים שהיא תנשא לעשיו, לכן היא התפללה הרבה יותר מרחל, והיא בכתה להקב"ה כל הזמן שהיא רוצה להינשא ליעקב, ולכן התפילות האלו פעלו בסוף, והיא זכתה והביאה שש שבטים.

צריך ללמוד מזה כמה התפילות עוזרות, מה גודל הכח שלהם. (דברי השיה)

הייתה בוכה כל יום מחדש

בגמרא בב"ב כ"ג: "ועיני לאה רכות" – מאי רכות? ... שהייתה שומעת על פרשת דרכים בני אדם שהיו אומרים: שני בנים יש לה לרבקה, שתי בנות יש לו ללבן, גדולה לגדול וקטנה לקטן. והייתה יושבת על פרשת דרכים ומשאלת: גדול, מה מעשיו? איש רע הוא, מלסטם בריות. קטן, מה מעשיו? איש תם יושב אוהלים. והייתה בוכה עד שנשרו ריסי עיניה". נשאלת השאלה: מדוע לאה הייתה צריכה לצאת בכל יום לפרשת דרכים ולשמוע שוב ושוב כיצד העוברים והשבים מגנים ומוקיעים את עשיו? לשם מה ביקשה לשמוע פעם אחר פעם כי בעלה העתידי יהיה איש רע, שופך דמים?

מבארים רבותינו המפרשים כי בדרך כלל כשנחתת צרה על האדם, ביום הראשון הוא מתהלך סהרורי ואי אפשר לדבר איתו, ביום השני הוא הולך בבכי ודמעות זולגות מעיניו, וביום השלישי הוא בוכה פחות, עד שלאט לאט הוא מעכל את הצרה שנחתה עליו ונרגע קמעה. זה היה חששה של לאה אימנו. היא דאגה שעם הזמן היא תתרגל לבשורה המרה ותשלים עם העובדה שעשיו הרשע הוא בעלה המיועד. הרי גם עבריינים מתחתנים, מגדלים ילדים ומקימים משפחות פשע. לכן, כדי שלא תתפשר ותסכים לקבל את רוע הגזירה, היא הייתה הולכת לפרשת דרכים בכל יום, רואה אנשים הבאים מארץ ישראל ושואלת אותם: "סליחה, אולי אתם מכירים את יצחק בן אברהם?" – כן, בוודאי! הוא גר בחברון, ויש לו שני ילדים! – ואילו ילדים אלו? – האחד הוא יעקב, בן פורת יוסף, כל היום יושב באוהל ולומד תורה, לא מתבטל אפילו רגע אחד! – אני דווקא מתעניינת בשני, שנקרא עשיו, מה יש לכם לומר עליו? – אה, עשיו? יותר טוב שתפסיקי להתעניין בו! – למה? איזה פגם מצאת בו? – אל תשאלי איזה בן אדם הוא. ה' ישמור! בגיל חמש עשרה הוא כבר רצה את נמרוד! בכל יום פותחים לו תיק חדש במשטרה!

מידי יום הייתה לאה יוצאת לפרשת דרכים, שומעת שוב ושוב את הדברים הידועים לה מכבר, בוכה ומתענה עד שנעשו עיניה רכות. וזאת כדי שלא תתרגל חלילה לרעיון שהיא עתידה להיות אשתו של עברייני. כך עשתה יום יום עד שלא נותרו לה ריסים מרוב דמעות!

ככל שתבכי יותר – תזכי יותר!

רבי מאיר חדש זצ"ל הקשה: מדוע כשרחל אימנו בכתה, הקב"ה הרגיע אותה ואמר לה: "מנעי קולך מבכי ועיניך מדמעה" (ירמיה לא, טו) ואילו כשלאה אימנו בכתה ה' לא אמר לה אפילו פעם אחת להפסיק לבכות? מדוע הקב"ה לא אמר לה: "די לאה, ראיתי כמה בכית, מנעי קולך מבכי?" מחדש רבי מאיר חדש יסוד נורא: כשאדם בוכה מחמת הצרות, הקב"ה מרגיע אותו ומשכך את בכיו. אבל כשאדם בוכה כדי

השהות במחיצתו של הצדיק

וַיִּשְׁפָּם לִבָּן בְּבִקְרָו וַיִּנְשֹׁק לְבָנָיו וּלְבָנוֹתָיו וַיְבָרֶךְ אֶתְהֶם וַיֵּלֶךְ וַיֵּשֶׁב לָבָן לְמִקְמוֹ (ל"ב, א')

לכאורה יש להבין: מדוע התורה צריכה להזכיר כי לבן שב למקומו? הלא לפרט זה אין כל משמעות הנוגעת להמשך השתלשלות המאורעות! את התשובה נבין על פי המעשה הבא:

בישיבת ראדין, למד בחור אשר נפשו דוקא לא חשקה בתורה... אילו היו הדברים תלויים בו – הוא היה עוזב את הישיבה זה מכבר ופורק מעליו עול תורה ומצוות, אלא שהוריו, שהיו יראים ושלמים – לא ניאותרו לאפשר זאת בשום פנים ואופן. לפיכך, נמנה הבחור וגמר לנקוט בתחבולה 'מתוחכמת': הוא החליט להצית סיגריה בחצר הישיבה בעיצומו של יום השבת, בפרהסייה גמורה, צעד שלבטח יוביל לסילוקו מהישיבה – בין אם ירצו בכך הוריו ובין אם לא...

ואכן, הדברים התנהלו בדיוק על פי התכנית. הבחור הצית סיגריה לעיניהם הנחרדות של חבריו לישיבה, ומשהגיעו הדברים לאזניו של המשגיח – הודיע לבחור כי עליו לעזוב את הישיבה מיד עם צאת השבת. אלא שבדיוק בשעה בה עמד הבחור לעזוב עם מטלטליו – פגש בו בדרכו ה'חפץ חיים', אשר לחש באזניו בעדינות כי הינו מבקש שיסור אל ביתו בטרם יעזוב.

לסרב לבקשתו המפורשת של ה'חפץ חיים' – לא העז הבחור, וכך, הוא מצא את עצמו שעה קלה לאחר מכן בביתו של הכהן הגדול, אשר נעץ בו מבט חודר, אמר מילה אחת בלבד: 'שאבעס', ופרץ בבכי תמורוים...

ה'חפץ חיים' לא הוסיף אפילו מילה אחת, אולם די היה במילה האחת והיחידה הזו, ובדמעותיו של הצדיק – בכדי לחולל מהפך בליבו של הבחור. באותו הרגע, גמלה בליבו ההחלטה לעשות הכל בכדי להמשיך ולהשאר בישיבה, ולא זו בלבד – אלא שהוא חש לפתע בהשתוקקות עצומה לקבל כתב 'סמיכה' מהחפץ חיים...

ואכן, עוד באותו הערב שב הבחור לישיבה, כאשר ה'חפץ חיים' דואג לכך שאיש מצוות הישיבה לא ידבר עמו אודות המאורע שאירע, מטוב ועד רע. מאותו היום ואילך – שקע הבחור בלימוד מתוך שקידה עצומה, ולימים – אף זכה להגשים את חלומו, ולקבל כתב 'סמיכה' ממורו ורבו, ה'חפץ חיים'! הרי לנו, כי אפילו אדם נחות, הנמצא במדרגה נמוכה – יכול להתרומם בעקבות השהות במחיצתו של הצדיק ובעקבות הנהגותיו של הצדיק שמשפיעות עליו, ולהעפיל בעקבות כך לדרגות נישאות! ומכאן, תשובה לשאלתנו:

שכן הנה היה מקום לצפות, כי לבן, ששהה עשרים שנה במחיצתו של יעקב – יושפע מכך לטובה באופן כלשהו, לפחות במידת מה... אולם למעשה, לא כך אירע: יעקב הלך לדרכו, ואילו לבן – שב למקומו, בדיוק לאותה מדרגה בה היה כאשר הגיע יעקב אל ביתו לראשונה, מבלי שהשהות במחיצתו של הצדיק גרמה לשינוי כלשהו בדרכיו!

ללמדנו, כי מי שאינו רוצה לקבל את ההשפעה מהצדיק – יכול לאטום את ליבו, מבלי שהשהות במחיצתו של הצדיק תותיר בו כל רושם!

(מתוך "ללמדך" מאוצרותיו של הרב מרדכי פרוינדליך זצ"ל)

פינת ההלכה

הילד שהכשיר את ספר התורה

שאלה: ביום שבת קודש באחד מבתי הכנסיות בעיר רמלה, נעצר לפתע הבעל קורא באמצע קריאתו בתורה, מחמת ספק בנוגע לכשרותה של אחת האותיות בספר התורה. רב בית הכנסת התבונן היטב, והורה להביא ילד קטן שיקרא את האות, כפי המבואר בשו"ע (או"ח סי' ל"ב סט"ז), שכאשר קיים ספק בנוגע לאות בספר תורה, האם יש בה צורת אות או לא, אזי שואלים ילד, ואם מכיר הוא את האות, הרי היא כשרה. (בלשון השו"ע נאמר, שבדיקה זו נעשית על ידי "תינוק לא חכם ולא טיפש", כלומר: ילד שאינו חכם כל כך לזהות את האות על ידי הבנת תוכן הענין, אבל את צורת האותיות הוא כבר מכיר). בבית הכנסת לא היה ילד העונה על ההגדרה המתאימה לבדיקת האות. משכך, לקח הגבאי יוזמה. הוא יצא לרחוב וחיפש אחר ילד המתאים לבדיקת כשרות האות. מיד בצאתו הבחין בילד שהלך לתומו ברחוב, וביקשו להכנס לבית הכנסת, ולקרוא את האות בספר התורה. הילד זיהה את האות באופן ברור, כך שנתברר שהאות כתובה כראוי, וכעת ניתן להמשיך לקרוא בספר. אלא, שבלבו של אחד המתפללים עלה חשד באשר לטיבו של הילד. הוא ניגש ושאלו: "תאמר לי בבקשה, מה שמך?" – "מוחמד אבו-סנינה", השיב הילד... התברר שהילד הנו ערבי! ... תוך שניות אחדות נעשה בית הכנסת כמרוקחה. ויכוח מענין התפתח בין המתפללים סביב השאלה – האם ניתן לסמוך על בדיקת האות על ידי הילד הערבי, ולהמשיך לקרוא בספר התורה? **תשובה:** השיב הגר"י זילברשטיין שליט"א: הצגתי את השאלה בפני מורי חמי, מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל, והשיב לי: אין לסמוך על דברי הילד הנכרי, משום שהוא אינו ה'תינוק' שעליו דיברו רבותינו. "תינוק", הוא אך ורק תינוק יהודי של בית רבן!

ונראה לבאר את דברי מורי חמי זצ"ל כדלהלן: מאחר וילד נכרי אינו רגיל בצורת אותיות הספר תורה, אי אפשר לסמוך עליו ולהכשיר את הספר על סמך קריאתו. ואף שיתכן שגם סתם ילד יהודי אינו בקי בצורת אותיות הספר תורה, מכל מקום, הדבר חקוק בנשמתו מאביו ואבות אבותיו, כי לכל יהודי יש חוש מיוחד לגבי האותיות הקדושות הללו, שבהן נבראו שמים וארץ. וכמו שמצינו במסכת נדה (מ"ה:): "מתוך שהתינוק מצוי בבית רבו, נכנסת בו ערמומית וחכמה", וכתב הרא"ש: "ואפילו אין לו רב, אין תולדתו משתנית מאבותיו ואבות אבותיו"!
לסכום: לא ניתן לסמוך על הילד הנכרי ולהכשיר על סמך קריאתו את ספר התורה! (אחת שאלתי)

חידה שבועית

אני אקוּם, כְּטוֹם, צְהוּב, וּיּוֹק, סִזוּל וּבִלְבָּא וְאֵל אֵמָר לֵא יוֹל אֶהוּיִד אֵלֵי. הִי אֵינִי?

תשובה לחידה פר"ש: "וישב יצחק בגרר". ויחן בנחל גרר". תשובה לחידה: את ידי שמאל. **שם הזוכה:** שמואל מרדכי גרינולד נ"י

כניסה להגרלה מותנה בתשובות על שתי החידות ולתושי פתח תקוה בלבד!

מזל טוב

מרכז העיר: משפחת שבת להולדת הבת משפחת לביא להולדת הבת משפחות הרב לרר - הרב אלפר להולדת הבן הנכד משפחת הרה"ג רבי בן ציון רוזנברג לאירוסים הבן משפחת וקחי להולדת הבת משפחות סטבסקי - שבקס לאירוסים הבת הנכדה **גני הדר-עמישב:** משפחות גודינגר - הרב בטיסט להולדת הבת הנכדה הנינה משפחות רוב לנשואי הבן משפחת קצנלבוגן לאירוסים הבן

פתרונות לחידות והודעות לשמחות ניתן לשלוח עד יום שני בפקס: 037608833 או למייל a7608833@gmail.com

היחידה לתרבות חרדית
מינהל שירותי קהילה

